

Contes

d'arreu del
mon

2013

Contes d'arreu del món

Alt Urgell 2013

L'any 2007, el Consell Comarcal de l'Alt Urgell endegava la publicació **“Contes d'arreu del món”**, un recull de relats populars transmesos per persones, residents a la comarca, que provenen de diversos països. L'objectiu d'aquella iniciativa era el foment de la interculturalitat a través de la literatura d'arrel tradicional. Des d'aleshores, cada any se n'han fet noves edicions, de tal manera que ja han aparegut publicats més d'una cinquantena de contes.

En l'edició d'enguany trobareu narracions de Bolívia, Cuba, Marroc, Portugal, Nicaragua, Argentina i Àfrica.

Aquestes lectures van adreçades preferentment als nens i les nenes de les escoles de la comarca, amb el ben entès que per als adults representen també l'oportunitat de descobrir la cultura de gent d'arreu que viu amb nosaltres i que ja forma part del país que compartim.

La llegenda del Guajojo

ORGANYÀ

Explica la llegenda que, fa alguns segles en una antiga tribu de la Chiquitanía, hi vivia una jove molt i molt bonica: era filla del cap de la tribu.

Aquella noia tant bonica es va enamorar d'un jove d'un estatus més baix que el seu. El noi es dedicava a les feines del camp, que són molt dignes, però sospitava que el pare de la noia no acceptaria.

Però l'amor va poder més que les classes socials i tots dos es veien d'amagat per demostrar-se el seu amor.

Van anar passant les setmanes i... un dia el pare de la jove es va assabentar de l'aventura romàntica de la seva filla i va decidir posar-hi fi.

Per mitjà d'engany, va portar l'amic de la seva filla a la selva. Van entrar molt i molt endins... i quan van estar molt endinsats a la selva, el pare de la noia (que coneixia

molt la contrada), es va amagar i va deixar al noi perdut enmig de la selva.

La noia va començar a sospitar que alguna cosa havia ocorregut amb el seu estimat i va córrer fins a la selva per trobar-lo. Va buscar i va buscar enmig dels grans arbres i dels grans matolls, sense resultat.

La dolguda jove, enmig de plors, va anar a parlar amb el pare per si sabia alguna cosa del seu estimat

El pare no li va dir mai la veritat, tot i que la filla estava convençuda que sí que sabia el que havia passat amb el seu estimat

La noia va amenaçar el pare dient-li que parlaria amb tots els de la tribu. Llavors ell, en veure que la seva filla estava disposada a dir-ho a tothom, va decidir prendre una decisió.

Com que també era un xaman, va fer una terrible acció per evitar que la seva filla el delatés. Com que era la seva filla i no s'atrevia a endinsar-se a la selva per tal d'abandonar-la, tal com havia fet amb el seu estimat, per mitjà de la màgia la va convertir en una horrible au nocturna, però abans que la metamorfosi es completés del tot, la noia va aconseguir pronunciar el nom del seu estimat

-"GUAJOJO!".

Des de llavors, cada nit, a la selva, s'escolta l'escriuixidor i trist so emès per aquella au maleïda, reclamant l'amor pel seu estimat.

I conte contat, aquest conte ja s'ha acabat.

El gat que tenia quatre potes

ORGANYÀ

El conte tracta d'un gat de quatre potes, Nico, que viu en un món on tots els altres gats tenen sis potes. Se sent diferent i exclòs, perquè hi ha moltes coses que no pot fer igual que la resta, ja que té dues potes menys. Molts es burlen d'ell per ser diferent i li recorden tot el que ell poden fer i Nico no.

Nico compta amb l'ajuda del seu amic Tigre, que sempre el defensa dels altres gats malvats. Però això només fa que Nico se

senti més diferent encara, pel simple fet que hagi de tenir algú que el defensi, per haver de dependre d'ell i no valer-se per si mateix com li agradaria i com fa la resta.

Amb el temps, Nico aprèn que no ha de fer les mateixes coses que la resta dels gats, i que no ha d'intentar imitar-los sempre. Aprèn a fer les coses a la seva manera, amb les capacitats i limitacions que té, i treballant i esforçant molt.

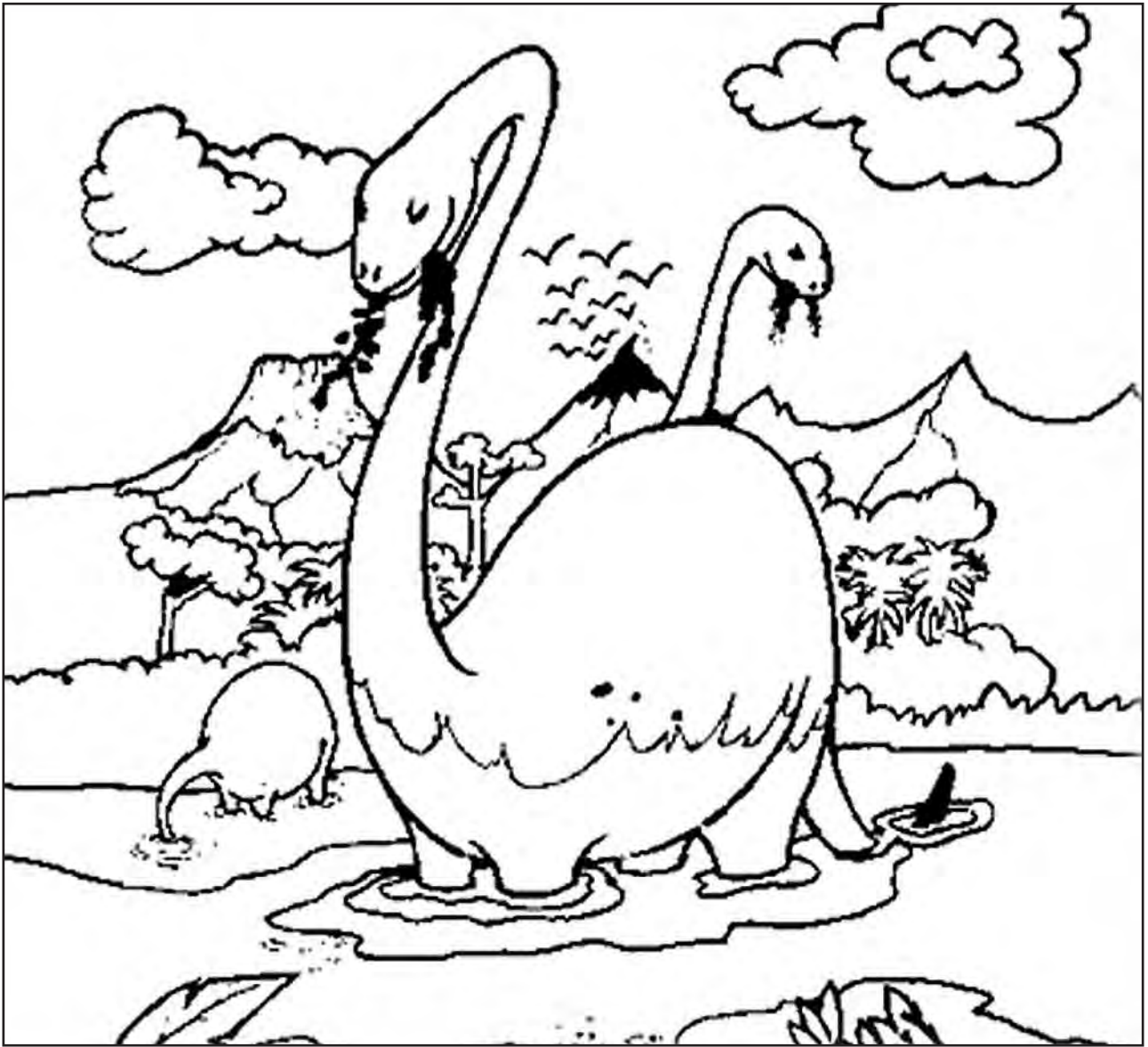
Això fa que es faci famós al seu planeta i és triat per anar d'exploració a un altre món. En aquest món nou Nico descobreix que hi ha molts més gats com ell que només tenen quatre potes i per primera vegada en la seva vida sent que encaixa i és feliç.

Vet aquí un gos, vet aquí un gat, aquest conte ja s'ha acabat.

El Jichi

OLIANA

Per començar a parlar del *jichi*, retrocedirem en el temps, quan els nostres avantpassats vivien a les cases del camp i en els antics poblats de la plana.

Aquelles terres no eren molt generoses i la producció no arribava a la subsistència de la població.

L'aigua, un dels principals elements de la vida, no era molt abundant a la regió. I estava molt valorada.

En l'estació mes seca... es reduïa i hi havia dies que era molt difícil aconseguir-la.

És per aquest motiu que els nostres avantpassats van posar molts esforços i atenció a conservar l'aigua, considerant-la com un do dels poders divins. És per aquest motiu que els nostres avantpassats van posar un ésser sobrenatural encarregat de la seva guarda.

Sabeu que? Aquest ésser era el *Jichi*!

Aquest mite ha estat compartit per mojos, chanés i chiquitos, sempre ha viscut en dipòsits naturals d'aigua, com ara llacs i grans rius.

Perquè el jichi estigués content, els nostres avantpassats resaven per ell i li tenien molta admiració, fins i tot li portaven ofrenes.

Un altre relat explica que en el riu Guapomó, el *Jichi* es va enamorar d'una bellíssima noia anomenada Maria, una pescadora amb la qual van iniciar una relació secreta.

Aquesta noia va tenir un fill, a qui sempre embolicava amb cura entre bolquers.

Un dia, la germana de la bellíssima Maria li va preguntar per què el seu fill sempre estava tan embolicat i li va treure els bolquers.

Quan ho va fer, va descobrir que el nen tenia una llarga cua.

Llavors, Maria va fugir amb el nen al riu Guapomó a la recerca del *Jichi*. Quan el va trobar, ell es va enfadar amb Mariaa perquè havia descobert el seu secret

Aquesta llegenda va ser transmesa oralment de pares a fills i va sobreviure d'any en any i, més tard a través d'escrits espanyols fins als nostres dies.

Molts diuen haver vist el *Jichi* sota les ombres de la nit, per la qual cosa no existeixen més registres que els orals pel que fa a aquest protector de la selva.

I conte contat, aquest conte ja s'ha acabat.

Els dos germans i el corder

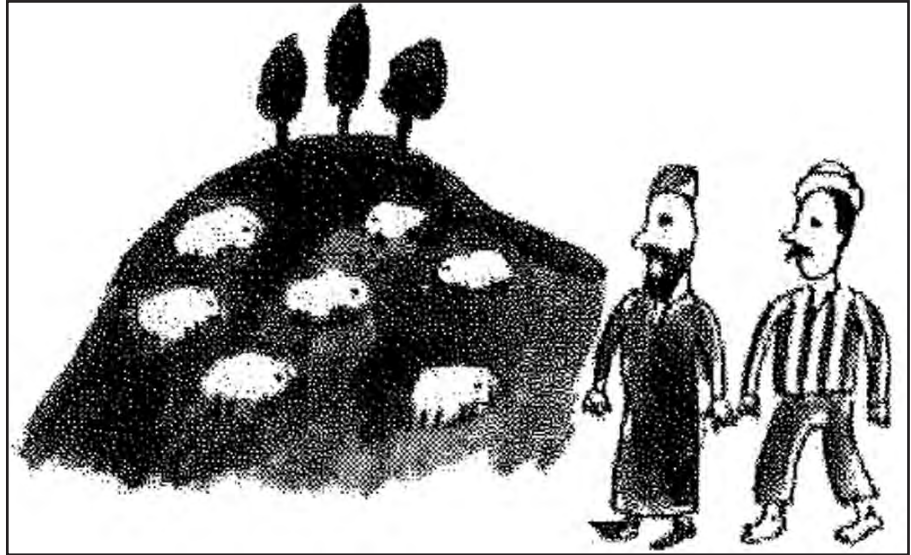
OLIANA

Hi havia una vegada dos germans que estaven planejant el robatori d'un corder.

Un dia, passejant pel camp van veure un gran ramat d'ovelles, que només estava vigilat pel seu pastor, i no hi havia cap gos.

El més jove dels dos germans va córrer

muntanya amunt fins on eren els animals, va entrar dins del ramat d'ovelles i s'hi va barrejar. L'altre germà, que s'ho mirava des del marge del camp darrere d'uns arbres, l'anava controlant-

El germà que era amb les ovelles, va cridar:

-Agafo un animal amb banyes o sense banyes?

I el germà que era amagat i controlava des darrere dels arbres, va cridar:

-Agafa un corder que tingui les banyes molt grans, que les utilitzarem per fer els mànecs dels nostres ganivets.

De resultes d'aquesta conversa, finalment el pastor els va sentir i va anar a cridar els veïns del poble i tots plegats van presentar ràpidament al camp on era el pastor amb les ovelles. Els veïns van córrer a agafar el lladre que era entre les ovelles. Quan ja el tenien retingut, van veure que portava la roba tacada de color morat.

Aleshores, els veïns van pensar que aquell lladre també s'havia menjat les mores del camp de moreres. Llavors se'n van anar cap al camp de les moreres i, al marge del camp, van trobar l'altre lladre amagat.

Així van poder agafar els dos lladres i els van lliurar a les autoritats.

I conte contat, aquest conte ja s'ha acabat.

La tetera

LA SEU D'URGELL

-Segurament que alguna vegada heu pres te.

-Us explicaré la història d'una tetera molt estranya.

A la Jacinta, cada tarda, l'encantava prendre te amb la seva àvia i la seva mare. Un dia, la mare va omplir la tetera d'aigua calenta i quan la Jacinta es va voler servir un raig de te la tetera va fer un sorollet estrany i van començar a sortir moltes bombolles. Tot d'una, no es va veure res més. Quan les bombolles van desaparèixer, van poder veure que el te ja no hi era.

-Que estrany! -va dir la Jacinta.

Quan es va servir de nou el te, a la Jacinta se li va acudir rebentar les botelles...

I llavors va veure a la fada Lola.

La Lola tenia molta set, i quan prenia el te, feia moltes bombolles.

La Jacinta l'hi va dir:

-No en prenguis, de te. Si tens set, la propera vegada ens ho has de demanar.

I des d'aquell dia, la fada Lola, la mare de la Jacinta, la seva àvia i la Jacinta van prendre el te cada tarda totes juntes.

El conill i la cabra Cabrés

LA SEU D'URGELL

Hi havia una vegada un conill que va entrar a l'hort dels reis de Portugal.

Hi va entrar amb la intenció d'agafar cols per fer-se una sopa.

Quan el conill va arribar a casa, la porta era tancada, i ell sempre la deixava oberta!
És per aquest motiu que es va espantar molt i va començar a tremolar...

A poquet a poquet, es va atansar a la porta de casa i va trucar:

-Toc, toc, toc... Que hi ha algú? -va preguntar el conill, tot espantat.

Va esperar una estoneta i, quan es va adonar que sí que hi havia algú, encara es va espantar més.

El conill va decidir anar a demanar ajuda.

Pel camí, es va trobar al seu amic, el gos. I li va dir:

-Amic meu, saps què m'ha passat? Estic molt espantat. He arribat a casa i he trobat la porta tancada, i jo sempre la deixo oberta. He trucat unes quantes vegades a la porta i... saps qui he vist dins de casa meva? La cabra que tothom coneix com a cabra Cabrés. I tots sabem com és de tossuda la senyora Cabrés!

I el conill va preguntar al seu amic, el gos:

-Que em vindràs a ajudar per espantar la cabra i que marxi de casa meva?

I el seu amic, el gos, li va contestar:

-Ara mateix no puc, acabo d'arribar de caçar i estic molt cansat!

El conill va continuar caminant i caminant, entre arbres i matolls, fins que va arribar a un gran prat on hi pasturava el seu amic, el bou.

I el conill li va dir:

-Amic meu, saps què m'ha passat? Estic molt espantat. He arribat a casa i he trobat la porta tancada, i jo sempre la deixo oberta. He trucat unes quantes vegades a la porta i... saps qui he vist dins de casa meva? La cabra que tothom coneix com a cabra Cabrés. I tots sabem com és de tossuda la senyora Cabrés!

I el conill va al seu amic, el bou:

-Que em vindràs a ajudar per espantar la cabra i que marxi de casa meva?

I el bou li va contestar:

-Ara no puc amic meu, acabo d'arribar del camp de menjar herba. I mentre menjava he cantat molt i ara estic molt cansat.

Davant de la negativa del seu amic, el bou, el conill va començar a plorar desesperadament...

I, tot d'una, va aparèixer la seva amiga, la formiga.

La formiga li va preguntar al seu amic conill:

-Què et passa, per què plores tan desconsolat?

I el conill li va respondre:

-Amic meu, ha entrat la cabra Cabrés a casa meva i ningú no em vol ajudar a fer-la fora.

La formiga va començar a pensar com podia ajudar el seu amic.

I, de sobte, li va dir al conill:

-Ja tinc la solució! Anem cap a casa teva i quan et faci un senyal trucaràs a la porta.

I així ho van fer.

El conill, amb molta precaució, va trucar a la porta de casa seva:

-Toc, toc, toc... que hi ha algú? -va preguntar el conill, tot espantat

I la cabra Cabrés va respondre:

-Jo sóc la cabra Cabrés i, si salto a damunt teu, no et podràs escapar!

Aleshores, la formiga, amb tota la força del món i agafant molt d'aire, va respondre:

-Jo sóc la formiga Rabiga i, si salto a damunt teu, et foradaré la panxa!

La formiga no s'ho va pensar dues vegades i va entrar per la finestra, que estava mig oberta.

La cabra Cabrés, en sentir aquella veu tant forta i que ressonava dins de casa, es va escapar per la porta del darrere.

I mai més va tornar a aparèixer la cabra Cabrés pels voltants de la casa del conill.

I conte contat, aquest conte ja s'ha acabat.

El petit ratolí

LA SEU D'URGELL

Un dia, un petit ratolí, va anar a veure Déu i li va demanar ser tan gran com un elefant.

Estava cansat que els gats i els altres animals més grans que ell el caccessin per menjar-se'l.

Déu, en sentir això, li va preguntar perquè no estava content amb la seva mida. El ratolí li va respondre que no volia seguir sent el sopar dels altres animals. Llavors Déu li digué:

-Si em portes abans d'una setmana la pell d'un tigre, d'un cocodril i d'un mico compliré el teu desig.

El ratolí va marxar ben decidit a buscar els animals i així complir la missió que li havia encomanat Déu. En primer lloc, va trobar el més gran dels cocodrils, estava estès a la riba d'un immens riu, on prenia el sol mandrosament.

El ratolí va agafar un bastó que havia trobat al bosc i s'atansà a l'immens animal.

-Hola, senyor cocodril -el saludà amablement- que majestuós es veu aquí tombat a la sorra, és tan gran i fort que cap animal seria capaç de vèncer-lo.

El cocodril, que era un animal molt vanitós, va somriure davant de l'afalac.

En un moment de descuit, el ratolí va saltar sobre l'esquena del cocodril i va començar a colpejar-li el cap amb el bastó, amb tanta força que el va partir en dos trossos.

-Què passa? Perquè em piques? -va preguntar el cocodril molt enutjat.

-Solament volia comprovar el fort que és i veig que vostè és immensament poderós, que ningú el pot vèncer. En canvi, a mi, essent un petit ratolí, tots els animals se'm volen menjar -va dir capcot el ratolí.

El cocodril, compadint-se del pobre ratolí, li va dir:

-Et drié un secret, espero que no l'expliquis a ningú.

-Li prometo solemnement que el seu secret no el coneixerà ningú -li va respondre el ratolí, interessat en saber el que li volia explicar.

-Tinc un punt feble, és una boleta de color vermell i amb forma de poma que tinc dins de la boca, per això ningú em pot vèncer.

El ratolí va començar a pensar com ho havia de fer perquè el cocodril obrís la boca. De sobte, va recordar com era de vanitós i presumtuós i va tramar el seu pla.

-Senyor cocodril, quina dentadura més gran, formosa i blanca que té vostè. Quan el sol hi toca directament la seva brillantor m'encega, la podria veure?

El cocodril, que tenia el seu ego més gran que la seva matusseria, va obrir la boca ben oberta per mostrar-li les dents. Aquest moment el va aprofitar el ratolí per donar-li un cop amb el bastó a la pometa.

Amb la pell del cocodril a les mans va marxar a buscar el tigre.

El tigre era un animal superb i cregut, tots els animals el temien fins al punt que el van proclamar rei.

El ratolí va posar en marxa el seu pla, va desenrotllar la pell del cocodril i la va posar en un lloc on la poguessin veure tots els animals. Quan s'havien atansat a xafardejar, va començar a relatar la fantàstica història de com li havia pres la pell al cocodril.

El tigre s'acostà amb certa curiositat, decidit a acabar amb el circ que havia muntat el ratolí i a finalitzar amb els comentaris que feien tots els animals sobre el valent ratolinet que havia pres la pell al més gran dels cocodrils.

D'un salt, el tigre va caure sobre el ratolí i, quan es preparava per menjar-se'l, el ratolí li va demanar que li donés una oportunitat i li va proposar un repte: es lligarien els dos i si el tigre es deslligava primer se'l podia menjar, però si primer es deslligava ell l'havia de deixar marxar. El tigre va acceptar la proposta.

Quan els animals es disposaven a lligar el tigre, el ratolí va demanar de fer-ho ell mateix per assegurar-se que quedava ben lligat. Va començar lligant-li la boca, les potes... fins que el tigre va quedar immobilitzat. Finalitzada la tasca, va agafar el bastó i li va dir al tigre:

-No serveix de res ser el tigre més gran i fort de la selva si ets un babau.

Amb la pell del tigre a les seves mans, el ratolí va marxar a buscar el mico, pensant com el podia fer baixar de la capçada dels arbres.

Sense que el mico el veiés, el ratolí va posar en un forat d'un arbre tot tipus de fruites. Quan va estar ple, va començar a fer soroll per cridar l'atenció de l'animal. Així que ho va aconseguir, va posar el cap al forat i el va treure amb una fruita. Entre anades i vingudes, cada vegada portava una fruita diferent quan posava el cap al forat.

El mico va veure el tràfec d'anar i tornar, sense poder aguantar la curiositat, va baixar de la capçada de l'arbre on era per observar de més a prop el que estava passant.

El ratolí va seguir amb les seves anades i vingudes, ignorant el mico, que, encuriós, li va preguntar:

-Què fas?

Sense mostrar-li el més mínim interès, el ratolí li va respondre:

-Aquest arbre és màgic, solament has de posar el cap al forat, demanar-li la fruita que vols i l'arbre te la dóna.

El ratolí va prosseguir la seva activitat sense fer més cas al mico. Aquest, va pujar a la capçada de l'arbre d'on havia baixat i de seguida es va quedar adormit. Això ho va aprofitar el ratolí per posar-se a dins dels forats i esperar que el mico hi posés el cap.

No va haver d'esperar gaire estona, el mico hi va posar el cap i va demanar un mango a l'arbre. El ratolí va aprofitar per picar-lo amb el bastó i arrancar-li la pell.

Amb les tres pells sota el braç va anar a buscar Déu. Només havien passat tres dies.

Quan va ser davant de Déu, el ratolí va estendre orgullós les tres pells als seus peus esperant que Déu complís la seva promesa.

Déu va observar les pells, li va demanar que es posés d'esquena, el va agafar per la cua i li va estirar amb tanta força que li va arrencar tots els pèls que hi tenia. Llavors li va dir:

-Si essent així de petit m'has portat les pells de l'animal més fort dels rius, el més fort de la selva i el més àgil de les capçades dels arbres, que no faries si et concedís el desig de ser tant gran com un elefant? Marxa i conforma't amb que t'hagi estirat la cua.

Des d'aquell dia, el ratolí té la cua llarga i sense pèls.

Àfrica, petit Txaka

Papa Dembo és tan gran com un baobab i és el més sabi de tot el poblat.

Papa Dembo és el meu avi i explica les històries millor que ningú.

-Díga'm, Papa Dembo, díga'm, ¿de quin color és l'Àfrica?

-¿L'Àfrica, petit Txaka?

L'Àfrica és negra com la meva pell,

i roja com la terra,

i blanca com la llum del migdia,

i blava com les ombres al capvespre,

i groga com el gran riu,
i verda com les fulles de les palmeres.

Àfrica, petit Txaka, té tots els colors de la vida.

-Explica'm-ho tot, Papa Dembo, explica'm el principi de tot, quan tu eres petit, més petit que jo ara.

-El principi, petit Txaka, ¡uf!, ¡fa ja molt de temps, d'allò!

Abans que jo existís, la Kadiya i en Samba vivien al poblat. La Kadiya era pobra, però tan bonica com un preciós cel de primavera després de la pluja. En Samba descendia de reis i, en el seu cor, batejava bojament el tam-tam de l'amor. Jo vaig ser el seu primer fill.

A l'esquena de la Kadiya-ma-mare, vaig descobrir el món.

-Explica'm més, Papa Dembo, parla'm de la Kadiya, la teva mare.

-La Kadiya-ma-mare, petit Txaka, no va romandre massa temps prima com una liana.

Després de mi, va tenir uns altres tretze fills: sis noies i set nois.

¡Quín enrenou hi havia a la nostra cabana! ¡Pitjor que una colla de micos embogits! Però a ella, a la Kadiya-ma-mare, mai la vaig sentir alçar la veu. Es mantenia en calma com la planta del cacahuet, i sempre tan bonica, amb els seus vestits de tants colors com les flors de la sabana.

Tan bonica que, de totes les mullers d'en Samba-mon-pare, ella fou sempre la més estimada.

-Explica'm més, Papa Dembo, parla'm de'n Samba, el teu pare.

-El meu pare, petit Txaka, era fort com un lleó i xerraire com una família d'ibis xerrameques.

Res podia parar la seva llengua. Al capvespre, seia sota els estels amb la seva arpa i explicava i cantava històries i més històries fins que les nostres orelles no podien escoltar més. ¡Era un veritable trobador! Quan en Samba-mon-pare reia, les seves alegres rialles sonaven com una orquestra de balafons.

Però quan s'enfadava, petit Txaka, quan s'enfadava... ¡Ai de les nostres orelles! Jo llavors m'amagava a casa de'n Lawali-l'impulsiu.

-Explica'm més, Papa Dembo, parla'm de'n Lawali-l'impulsiu.

-Lawali-l'impulsiu, petit Txaka, era el meu amic.

No podia estar-se quiet. ¡Igualt que un mico! Ell i jo estàvem tan units com els fils d'una vànova. Sempre junts, tant pel joc com per la caça.

I també per les entremaliadures. A Lawali-l'impulsiu mai li faltaven noves idees, i els dos teniem bones cames per aixecar el vol.

Si desapareixien les galetes de mill, si s'evaporava una carabassa plena de llet, tothom sabia en el poblat que en Dembo i en Lawali-l'impulsiu havien passat per allí.

-Explica'm més, Papa Dembo, parla'm del teu poblat.

-¡El meu poblat, petit Txaka, era de fang i de palla!

Unes vint cabanes, no més, formaven un cercle al voltant de l'arbre de la paraula, el gran baobab sota el que es discutien totes les coses importants. La nostra cabana era àmplia i fresca fins i tot quan bufava el vent del desert.

I jo caminava gairebé nu, com els nois de la meva edat. I descalç, trepitjant la terra africana amb les plantes dels meus peus. Nu i lliure durant tot el dia.

-Explica'm més, Papa Dembo, explica'm el que feies durant tot el dia.

-¿El que jo feia, petit Txaka?

Jo feia el mateix que els altres nens, el mateix que en Lawali-l'impulsiu, que en Mussa o en Tuvanga: agafava la meva flauta de tres forats i portava els animals a un lloc on hi hagués herba i aigua. Durant el dia tenia cura de les cabres i les ovelles i, cap al tard, tornava al poblat amb el ramat. Per entretenir-me, feia figuretes de fang.

Això és el que feia, petit Txaka, però també, a vegades, anava a pescar al llarg riu groc.

-Explica'm més, Papa Dembo, ¿com era la pesca al llarg riu groc?

-La pesca al llarg riu groc, petit Txaka, era per a mi una font d'alegria.

Ens llevàvem de matinada, abans que cantés el gall i, ràpidament, sense fer soroll, sortíem de la cabana. Només nosaltres dos, només en Samba-mon-pare i jo. ¡I com lliscava la nostra piragua per l'aigua! En aquell temps, petit Txaka, hi havia tants peixos al riu com brins d'herba a la sabana.

Quan tornàvem al poblat, les nostres cistelles estaven plenes fins a dalt. I era per a tothom un festí de reis.

-Explica'm més, Papa Dembo, parla'm del festí de reis.

-¡El festí, petit Txaka, era un altre dia de festa!

La Kadiya-ma-mare s'ocupava de tot, perquè aquesta feina corresponia a les dones. ¡Quin escampall de faldilles de tots els colors al voltant de les cassoles que bullien sobre el foc! I hi havia nyams cuinats, petit Txaka, i arròs blanc, i batates dolces cuinades entre la cendra, i sopa de cacahuets, i peix fregit, i salsa verda, i salsa negra... ¡Se'm fa la boca aigua, petit Txaka!

Qualsevol ocasió era bona per organitzar un festí: el primer brot de mill, l'inici de la collita, l'arribada de les pluges...

-Explica'm més, Papa Dembo, parla'm de l'arribada de les pluges.

-¡L'arribada de les pluges, petit Txaka!

Per entendre-ho s'han d'haver viscut aquells mesos sense pluja, sense una sola gota, i amb tanta calor que del terra pujava la calima.

Imagina't, petit Txaka, els bassals secs, el terra esquerdat com la pell d'un elefant, l'herba tan seca com la palla i l'aigua tan valuosa com l'or.

De sobte, l'aire es torna pesat, irrespirable, i el cel, poc a poc, s'enfosqueix. Es fa de nit en ple dia, com si hagués arribat la fi del món. I una enorme gota s'estabella contra el terra. ¡Ploc! ¡I després una altra! ¡Ploc! I una altra més, i milers i milers de gotes més.

¡Plou, petit Txaka, plou! ¡I a la sabana, el terra fumeja d'alegria!

-Explica'm més, Papa Dembo, parla'm de la sabana.

-La sabana, petit Txaka, la sabana està plena de sons: xerroteigs, zumzumeigs, ronronejos, rugits.

La sabana és el regne del lleó i de l'abella, de la gazela i de l'ocell blanc. I també hi viu el gran elefant gris que fa tremolar la terra al seu pas.

¿I sabies, petit Txaka, que els esperits també s'hi amaguen, allà?

-Explica'm més, Papa Dembo, parla'm dels esperits de la sabana.

-Els esperits, petit Txaka, els esperits estan per tot arreu.

Són com les serps. S'amaguen en els matolls groguencs, s'acotxen a les ombres dels tamarinds, llisquen sota les pedres ardents...

Són invisibles com l'aire, i lleugers com la brisa quan, a vegades, passen acaronent-nos. I ens cuiden.

Els esperits de la sabana tenen cura dels poblats i dels camps de cultiu, de les mares i dels seus fills, dels vells i dels que encara no ho són.

Però a la nit, petit Txaka, a la nit tot canvia...

-Explica'm més, Papa Dembo, parla'm dels esperits de la nit.

-Els esperits de la nit, petit Txaka, els esperits de la nit porten amb ells el terror i les llàgrimes.

¡Desgraciat aquell que no estigui a la seva cabana quan el sol es pon darrere l'horitzó! És l'hora dels encanteris i dels malefics. Abans, quan la nit cobria la terra amb la seva capa negra, la Kadiya-ma-mare tirava al foc tres grapats d'herbes del bosc i entonava en veu baixa un càntic misteriós, les paraules del qual jo no comprenia.

Un conjur màgic per allunyar els esperits malignes.

-Explica'm més, Papa Dembo, parla'm de la màgia.

-La màgia, petit Txaka, la màgia era, sobretot, el vell Tima-boca-torta.

Ell coneix el secret de les estrelles, del vent i de la pluja, perquè és el bruixot. Imagina, petit Txaka, imagina les pólvores, les herbes i els amulets i també una estatueta de fusta coberta de claus.

¡M'aterroritzava! Per més que la Kadiya-ma-mare em repetia que era un fetix bo que salvava i que guaria, la por era més forta que jo.

Però la màgia, petit Txaka, no és només això, és també els esperits emmascarats que ballen i dancen durant la nit.

-Explica'm més, Papa Dembo, parla'm de la dansa dels esperits emmascarats.

-La dansa dels esperits emmascarats, petit Txaka, ¿Còm ho faré per parlar-te d'ella sense tam-tam ni balafó?

Ja pot la meva llengua donar voltes i voltes dins la meva boca que les paraules són pesades com les pedres i no arriben a reflectir com és la dansa. Imagina, petit Txaka, imagina el repicar embojot dels tambors. Estan dient: "Entreu a les vostres cabanes". I allà són ja les criatures de palla i de plomes.

No dansen, volen.

J em refugio tremolant entre els braços de la Kadiya-ma-mare.

¡He vist l'esperit emmascarat! ¡Moriré! ¡Quín espant!

Tan sols més tard, quan vaig deixar de ser un nen, vaig poder assistir a les cerimònies com els homes del poblat.

-Explica'm més, Papa Dembo, parla'm de quan vas deixar de ser un nen.

-¿Quan vaig deixar de ser un nen, petit Txaka? ¡Ah! ¡Això va passar fa molt de temps!

A en Lawali, a en Musa, a mi i als altres ens van portar al bosc sagrat... ¡Set dies i set nits!

Recordo el fang vermell sobre els nostres cossos, el brebatge amarg que ens van fer beure i que va fer que el cap ens donés voltes. Recordo els arbres que, de sobte, semblaven ballar sobre meu i un dolor terrible... I després, els tam-tam, les danses, el festí... ¡Era per nosaltres! A partir d'aquell moment, ja érem homes.

Llavors vaig oferir ous, llet i un pollastre als esperits dels meus avantpassats.

-Explica'm més, Papa Dembo, parla'm dels teus avantpassats.

-Els meus avantpassats, petit Txaka, tenien el cor tan clar com la llet.

I per això els seus esperits segueixen vivint entre nosaltres. Un dia, petit Txaka, jo també me n'aniré al país on el sol mai es pon, el país dels avantpassats. Però si tens l'oïda ben atenta, seguiràs escoltant la meua veu en el murmuri del vent, en el frec de la fullaraca, en els cruixits de l'arena sota els teus peus.

I no m'oblidaràs...

-¡Però, Papa Dembo, jo no vull que et moris mai!

-La mort, petit Txaka, la mort és un vestit que tothom es posarà algun dia.

Però el demà està encara molt lluny i a mi em queden encara per davant molts dies, mesos i anys per explicar-te més històries que et faran guardar en el cor el record de l'Àfrica.

I pot er que més endavant, quan tu tinguis la meua edat, petit Txaka, siguis tu mateix el que li expliqui al teu nét les històries del Papa Dembo.

Llavors, allà on jo sigui, somriure feliç.

Marie Sellier i Marion Lesage

La llegenda del Guajojo

Bolívia

Explicat per Angel Mauricio

El gat que tenia quatre potes

Cuba

Explicat per Bismar Saourin

El Jichi

Bolívia

Explicat per Yaneth Mendoza

Els dos germans i el corder

Marroc

Explicat per Hanane Badaoui

La tetera

Argentina

Explicat per Vanessa Dabul

El conill i la cabra Cabrés

Portugal

Explicat per Ana Maria Martins

El petit ratolí

Nicaragua

Explicat per Ramon Escobar

Àfrica, petit Txaka

Conte africà

Explicat per Susanna Jordana

